

მუშაკრი სსოვნებ

სათავსო სსოვნებო ქონა

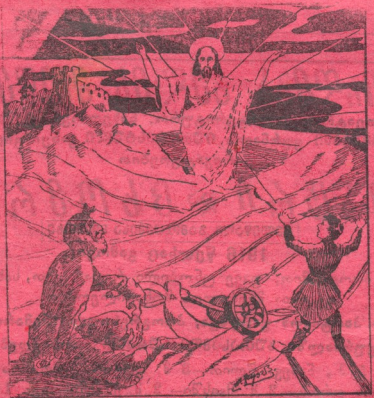
№ 15
1916—

ქმირა,
10 აპრილი

ფ ა ს ი
10 კ.

წელიწადი
მ ე ო თ ხ ე

მილითა ხელის მოწმისა 1916 წ. შპრ.
თეატრი და ცხოვრება
წელიწადი მეოთხე. (იხ. მკ-4 გვ.)

ქვეყანას ზედა მუხიდობა
და კაცთა შორის სათნობა!

(თეატრი და ცხოვრებისთვის საგანებოდ და
ტული სურათი დ. გუდიაშვილის-მ

უკვე იბეჭდება
ვეელსათვის საწილო და სასარგებლო წიგნი

უსსო სიფყვათა სრული ლექსიკონი

ანუ ქართულს ენაში შემოსულ უცხო სიტყვათა ახსნა-განმარტება
შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

მეორე შედგენულ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად გადიდებული) წიგნი ახსნილ-განმარტებულია სსოც ათასამდე (60000), უცხო ენათაგან (ფრანგულს, ინგლისურს, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანდაზა წიგნი შეიცავს ათას ექვსას სიტყვადი, მოზრდილი ზომისაა, აწყობილი იქნება ახალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, ჩასმული ინგლისურ საუკეთესო კალენკორის ყდაში, მოკოჟივლ-მოფარაყებულ ასო არშეიბით. შემკული. ეინც ისურვებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგავარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერთათვის გაგზავნილ ღირს ორი (2) მანეთი (ფულის გადახდა შელავათათაც შეიძლება; ხელის მოწერის ღირს 1 მან., დანარჩენიც—წიგნი გამოსვლის ეამს ახალ ხელისმომწერთათვის 2 მან 50 კაპ.

ხელის მოწერა მიიღება: უფრ. "თეატრი და ცხოვრების" რედაქციოში "სორაპანი" ას სტამბაში). ფოსტით: Тифлиси, Ред. „Театри да Цховрება“ Иос. Имедашвили.

„თეატრი და ცხოვრება“ ში დასტექ. მიღება განცხადებანი. ენაშუ-
ბოლი ვაჭროლა—მი გან., ნახევ.—30 მ., გოლო—15 მ., მეჭოჭ—8 მ.
ტყ. წიკ—100 მ., უკან—70 მ. ჯდოჭრეუბოჭმეჭოჭ. ქაღ. გარ. ეგაჭიჭ. მოკა-
ტიფ. რედ. „Театри да Цховрება“ Иос. Имедашвили.

1916 მიწლება ხელის მოწერა 1916

უოველკვირეული სათეატრო, ხალიტერატურო, სახელოვნო-სამხატვრო, საზოგადოებრივ შინაარის სურათმეგზინი ჟურნალი იუმორისტული განყოფილებით, შარგებით და კარიკატურებით

წელიწადი მართება	თეატრი და ცხოვრება	წლიწარა ჩ მან. წახ. წლ. 8 მან.
1916 წელსაც გამოვა		

ჩვეულებრივი სრული პროგრამით, უკვე ცნობილი რედაქციით, სახელმოხვეკილ და ახალ-გაზრდა მწერალთა მონაწილეობით.

ფურნალი პარტიათა გარეშეა, პროგრესიული მიმართულებისა
ფურნალში ხუთასამდე სურათი დაიბეჭდება

ფახი: წლიურად ისევ 5 მ., ნახევ. წლით—3 მ. ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება. ხელის მოწერის ღირს—2 მ. მისში—2 მ. ენკენისთვეს 1 მ. ეინც შეელი წლის გადასახადს ამ თავითვე შემოიტანს, ამა ქრისტეშობისთვის ნომრებიც გაეგზავნება.

ხელის მოწერა მიიღებნ ასორაპანის სტამბაში (მედათოვის, კუჩ. № 1, ვორონკოვის პატარა ხიდის უფრში, მუხრან-ბატონის სახ.) იოსებ იმედაშვილთან დილით 9—2 ს საღ. 15—7 ს. ფოსტითა Тифлиси, ред. „Театри да Цховрება“—Иос. Имедашвили.
რედაქციო-გამოცემა ახლა იმედაშვილი
ტელეფონი № 15—41.

№ 15

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ. ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანი“ სტამბაში ყოველ ჯამს. ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეგდება.—ხელთნაწერები საპირობებისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანი“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოით 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41. მისამართი: Тифლის, Ред. Театри да Цховრება“ Иос Имедашвили

წელიწადი 8 მ თ ხ მ

№ 15

კვირა, 10 აპრილი

1916 წ.

ს ა თ ნ ი ბ ა ნ კ ი

ამჟამინის სავაჭრო სარეზერვო ბანკის სარეგანიზაციო კომისიის აქტიურობის შესახებ.

რომ თანახმად ბანკის დამფუძნებელთა და აქციონერთა დადგენილებისა, ყველ აქციონერი, (ვისაც შემოტანილი აქვს პირველი გადასახადი აქციის 10 პროცენტი ე. ი. თითო აქციაზე 25 მანეთი),

ვალდებულია შემოიტანოს მეორე ხვედრი გადასახადი აქციის 40 პროცენტი ე. ი. თითო აქციაზე 100 (ასი) მანეთი ამა მიმდინარე წლის 10—20 მაისამდის.

ხელის მოწერა და ფულის შემოტანა მოწყობილი იქნება იმავე წესით და იმავე ადგილებში, როგორც პირველი ხვედრი ფულის შემოტანის დროს იყო. ოც მაისის შემდეგ ფულების მიღება შეწყდება. დაწვრილებითი ცნობები ცალკე იქნება გამოცხადებული.

ბანკის მთავარი სარეგანიზაციო კომიტატი

მისამართი: ტფილისი, სასწაის ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი, № 6 საურთიეთოთა სამეურნეო ბანკის სადგომში.

10 აპრილი

ჩვეულება რჯულთ უმტიციესიაო, უთქვამთ, და მეც სადღისო წერილს საადგომო მოლოცვით დაიწყებ—
— ქრისტე აღსდგა! —

ეს მეორე ადგომას, მთელი მოწინავე კაცობრიობის შეილთა სისხლით შეღებილი.. ეს მეორე ადგომას, რომ მუშა-მშრომელი, მხენელ-მთესველი მშობელ კერას მოსწყვიტეს და შორეულ გზას გაუყენეს ძმ თა სისხლის საღვრელად .. ეს მეორე ადგომას, რომ სათნოება გააქრა და უბნში, დაუნდობელი ძალა ჰსცელავს მრავალ ათასეულთა ნორჩ სიცოცხლეს...

ეს მეორე ადგომას, რომ საადგომო ბატკანივით უმანკო ჩვენი სამშობლოც ადგომის კვერცხივით იღებება.

გმირულად დაეზო მოწინავე დემოკრატიის ბუდე—ბელგია, მოსრისია არა ნაკლებ გმირულად მებრძოლი სერბია, განიწირა მთაშვეთი და სხ.

იულამ აზმორი უყო მაცხოვარსა და იგი ჯვარს აცვებს...

თითქო მსოფლიო ვეშაპთ პირი შეუკრავთ, მოსპონ და მოსრისონ პატარა ერნი..

თითქო ყველა ქვეყნის მტარავლნი შეფიცულან, რომ დააზოან დემოკრატია და მისი საუკეთესო მისწრაფებანი ფეხქვეშ გათილონ!..

მთელი ევროპა და აზიის დიდი ნაწილი თვალუწყედნ სისხლის ზღვად გადაიქცა და შიგ

ინტექტუალური კაცობრიობის საუკუნოებით დაგროვილი გონებრივი თუ ნივთიერი ავლადიდება...

ქვეყნობის ბედნიერი იქნება ვინც ამ ცეცხლიდან უვნებელი გამოვა.

ასეთ დროს გამართებს, მაშელო ჩემო, სულიერი ძალ-ღონის მოკრება, შორსგამჭვრეტლობა, რომ გამარჯვებული თუ არა, დამარცხებული მინც არ გამოხვიდეს ამ საერთაშორისო რეპრეზენტაციიდან, რომელსაც ევროპის გოლიათურ სიმამაცით მონაწილეობ...

მუდამ სათნო იყავი, სხვათა შემწე და სათავისოზე კი ნაკლებ ზრუნავდი...

დროა თავის თავზედაც იზრუნო, დაუფრქვდი — რა ზან და რა უნდა იყო...

იყავ სათნო, მაგრამ საკუთარი ძალაც შექმენი. თუ გინდა კაცობრიობის სრულყოფილებიანი, აშკარა წვერი შეიქმენ და მუდამ სხვის მაჩანჩალა არ იყო.

კაცობრიობა ბევრჯერ ყოფილა გონებლადანებული, თვალზე ლიბრ-გადაკრული, მაგრამ მის ცხოვრებაში პოლსს მინც მზეს ამოუკაშვანია; აგრედვე ჩვენს სამშობლოსაც არა ერთი და ორი ასეული სისხლოვანი აღდგომა ეკათენება, მაგრამ დღემდე მოუღწევია; კვლავაც გვწამდეს, რომ ამ დუხპირ დროსაც გადაერჩებით და ბწყინჯაუ ადგომა ჩვენც გავითენდება, რასაც გულწრფელად გილოცავ, ჩემო ძვირფასო მკითხველო მეგობარო, და გისურვებ შენც შესწრებოდ ამ გენს მომავალ ბწყინჯაუ ადგომას.

უბრალო საუბარი უბრალო მკითხველთან

IV

საქართველო აქრელებულია სხვა და სხვა ერის ნაწილებით. აქ ჩას ხლებული არიან სომხები, ოსები, ებრაელები, ბერძენები და სხვ.

ტერიტორიალური ავტონომია გააბატონებს ქართველ ერს და ის დაუწყებს დაჩაგრვასა და შევიწროებას სხვებს და ეროვნული განწყობილება დამწვიდების მაგიერათ უფრო გამწვავდება.

მე არ ვარცოფვ ამ გვარი მოვლენის შესაძლებლობას. ამისათვის სხვა ერთა ნაწილების ცხოვრებაც ისე უნდა მოეწყოს, რომ ჩვენ მათთან სიდაო არა გვექონდეს რა.

ნუ დავივიწყებთ, რომ მაშინ ქართველი ერის ბედობლის მსხვიური დემოკრატია იქნება: ის არ იქნება წინააღმდეგი, ჩამოსახლებულ ერებს მიეცეს სრული თავისუფლება და დამოუკიდებლობა მათს შინაურს ცხოვრებაში და ეროვნული ურთიერთობის გამწვავებას მაშინ არ ექნება ალაგო, თუკი შემოხიზნულები არ მოინდომებენ მას, რაც მათ არ ეკუთვნისთ.

ავილოთ უბრალო მაგალითი: სპარსეთში — სპარსთა მიწა-წყალზე ბლომით არიან ქართველები, აგრეთვე ოსმალეთში — ოსმალთა მიწა-წყალზე.

რა უნდა ვთქვათ ჩვენ, რომ ჩვენმა სპარსელმა და ოსმალელმა თანამომეებმა სპარსეთში და ოსმალეთში თავისთვის ტერიტორიალური ავტონომია მოითხოვეთ?

მე პირველი ვიტყვი, რომ ამ გვარი მოთხოვნილება სპარსელი და ოსმალეთის ქართველების მიერ უსამართლობა და უსაფუძვლო არის მეთკი. სპარსეთისა და ოსმალეთის მიწა-წყალი ეკუთვნის სპარსელებსა და ოსმალელებს. მაშინდამე შეგ ჩასახლებულ ქართველებს ეკუთვნით კულტურული ავტონომია და არა ტერიტორიალური.

იგივე უნდა ითქვას იმ სხვა და სხვა ერთა ნაწილებზეც, რომლებიც საქართველოს მიწა-წყალზე დასახლებულან.

რაც უნდა იყოს, რა მოხდება მომავალში, როგორ მოექცევა ქართველი დემოკრატია ჩვენში ჩამოსახლებულ ერებს, მოინდომებს თუ არა მათ შევიწროებას, ეს მომავლის საკითხია.

ხოლო ომის მსხვილი ბურჟუაზია ანუ სოლოლაკელები რომ წყალს დღვრევენ და ეროვნულ ურთიერთობას საშინლად ამწვავებენ; ეს კი დღევანდელი დღის საკითხია და დიდი საკითხიც.

სოლოლაკელები საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომიის დაუძინებელი მტრები არიან.

მწერალი დავით კლდიაშვილი
ავადმყოფობის გამო

რატომ?

იმიტომ რომ ეშინიათ, თუ ქართველმა ხალხმა საწადელს მიღწია, მაშინ ეროვნული მტრობა გაძლიერდება.

მერე ამ მტრობას ვინ აღვივებს ყველაზე უფრო, თუ არა სოლოლაკელები?

არა, სოლოლაკელებს არ უნდათ ქართველი ერის მოლონეირება და ქართველი დემოკრატია ვალდებულია, ამ გარემოებას კარგათ ჩაუყვირდეს.

ბედმა და უბედობამ კავკასიის მთავარ ერებს: თათრებს, ქართველებსა და სომხებს ერთად, შეზობლად გვარგუნა ცხოვრება.

ვერც ერთი მთავანი ვერ ააშენებს თავის ბედნიერებას მეორის უბედურებაზე, — ან ყველა ბედნიერი უნდა იყოს, ან ყველა უბედური. საერთო ბედნიერების მოსაპოვებლათ საჭიროა თანხმობა, მგობრული განწყობილება და ყველასათვის საერთო საქმეების შეთანხმებული ძალდონია წარმოება.

ამას ითხოვს ინტერესი კავკასიის ყველა ერთა დემოკრატიისა.

ამ ინტერესს წინ ეღობება და თანხმობას. ერთათ მოქმედებას შეუძლებლათ ხდის სომხის მსხვილი ბურჟუაზია.

ჯერ მოკლეთ გავითვალისწინოთ მისი პოლიტიკა.

ისეთ ქვეყანაში, რომელიც დასახლებუ-

ლია სხვა და სხვა ერებით, კერძო პოლიტიკის წარმოება სახიფათო გზაა მაშინაც კი, როცა ამ პოლიტიკას სხვებისათვის ზარალი არ მოაქვს. ხოლო თუ ეს პოლიტიკა სხვებისათვის საზარალოა, მაშინ ამ გვარი მიმართულება პირდაპირ დამლუბველია.

სომხის მსხვილი ბურჟუაზია არც თათრებს ეთვისება, არც ქართველობას; ის აწარმოებს თავის პირად პოლიტიკას, აწარმოებს საიდუმლოთ, დაფარულათ, ნაძაოევით და შედეგი ყოველთვის საზარალო გამოდის სხვებისათვის.

იცხოვრე და სხვასაც მიეცი საშუალება ცხოვრებისა, — აი, ერთად ერთი სამართლიანი გზა კავკასიის ყველა ერებისათვის.

— ოღონდ მე ვიცხოვრო და სხვას რას დავეძებ, რა მენადღებოა? — აი როგორ გზას ადგია სომხის მსხვილი ბურჟუაზია. ამ გვარ მიმართულებას შედეგათ ის მოჰყვება, რომ სომხის მსხვილმა ბურჟუაზიამ გადაჰკიდა ერთი მეორეს თათრისა და სომხის ხალხი და ახლა ამგვარსავე მტრობას სთესავს ქართველებსა და სომხებს შუა.

სომხისა და ქართველ დემოკრატიის შორის ერთობა, თანხმობა ფრიად საჭიროა, აუცილებელია ორივე ერთა კეთილდღეობისათვის, მაგრამ ამ ერთობას, ამ თანხმობას ძირს უთხრის და ჰლუბავს სოლოლაკი.

შეუძლია თუ არა სომხის მსხვილ ბურჟუაზიას რომ სხვანაირათ მოიქცეს, სხვა გზას დაადგეს?

არა, არ შეუძლია.

ნაციონალიზმი ბურჟუაზიის დროშაა, ამ დროშას ის თავისის ნებით ხელიდან არ გაუშვებს.

სომხის მსხვილ ბურჟუაზიას ჩვენში განსაკუთრებულ პირობებში უხდება მუშაობა.

თავისი ნამდვილი, ბუნებრივი და ისტორიული სამშობლო მან დაჰქარგა, მიატოვა, საშობლო კი მისთვის ერთგვარი ზაზარია და ამიტომ საჭიროა, აუცილებელია.

ამის გამო ერთის მხრით ის ცდილობს, მოიპოვოს დაკარგული ე. ი. ალაღინოს სომხეთი, თუნდაც ტერიტორიალურ-ავტონომიური სახით, მეორეს მხრით ის ცდილობს, მო-

იპოვოს, შექმნას თავისი საკუთარი სამშობლო იქ, სადაც ის ჩასახლებულა და მოქმედებს ე, ი. ჩვენში — საქართველოში.

ღა რადენაც საქართველოს მიწა-წყალი ქართველებს ეკუთვნის, სომხის მსხვილი ბურჟუაზია ძალაუნებურათ უნდა ეცადოს, ქართველი ერი განდევნოს ქალაქიდან და სოფლიდან და მისი ალაგი თვითონ დაიკავოს.

სომხის მსხვილი ბურჟუაზია და მისი დამცველი გაზეთები ამგვარ მიმოტულებას უწოდებენ ეკონომიურ ბრძოლას. ეკონომიურ ბრძოლაში ყოველთვის იმარჯვებს ღონიერი და ქართველები ამ ბუნებრივ კანონს თურმე უნდა შეურიგდნენ.

ნამდვილათ კი ეკონომიურს სომოსელში გახვეულია პირწაფარდნილი ეროვნული ბრძოლა.

როდესაც სომხის მსხვილი ბურჟუაზია იბრძვის სომხეთის ავტონომიის მოსაპოვებლათ, ქართველი ერის დემოკრატიის სრული თანაგრძნობა ამ კითხვაში მისკენ უნდა იყოს.

მთელი სომხის ერი იმავე ტავაში იწვის, როგორც ჩვენ და დღე ჩვენსავით დაჩაგრულებმა და გულდაწყვრებმა აღადგინონ და ააყვავონ თავისი სამშობლო, ჩვენი სული და გული მათკენ იქნება.

ზოლო როდესაც სომხის მსხვილი ბურჟუაზია ჩვენში ვიწრო ეროვნულ პოლიტიკას აწარმოებს და ჩვენს სამშობლოში თავისი საკუთარი სამშობლოს მოპოვებას ცდილობს, მთელი ქართველი ერი და ყველაზედ უპირველესათ კი ქართველი დემოკრატია ვალდებულია მთელის თავის ძალიანით და ყოველგვარი ადამიანური საშუალებით ამ ქართველი ერის დამლუპველ და ჩვენ შორის მტრობა-სიძულვილის მთესველ მიმართულებას შეეშალოს.

ამ მიზნის მისაღწევათ, ჩვენ შორის თანხმობისა და ერთობის გასამტკიცებლათ ერთერთ მთავარ საშუალებას ავტონომიური წყობილებების მოპოვება წარმოადგენს ჩვენთვისაც და მათთვისაც.

ვ. კ. მ. მ.

ო რ ი ს უ რ ა თ ი

(ნაწვერებზე ესეიზიდან „იუდა“)

ი ე ს ო

ღამე იყო ბნელი...

ბნელი და ნისლიანი,

ცახე მთვარე არ სჩანდა.

წწარედ ღმურადა ქარი...

ტანჯულს ფიქრებს წაელო

სამყარო ნაღვლიანი,—

სამყარო ნაღვლიანი,

ფერმიღეული, მქენარი...

ურიაიტანის არც

ეძინა ტუბილს ფიქრებში,—

იერუსალიმი კი ზოგჯერ

ჭკენისდა, გმიანავდა...

შორს, საღდაც, ცამდე აწვდილ

ტუიან გველის მთებში,

დაულაღავი სიო ჰქროდა,

მიმოფრინავდა...

კედრონი მთების შვილია

გამოღვებით რბიოდა,

და დაბლა დღეებში

ზღაზღვით იკლავებოდა...

სწვიმადა, ტიტველ ხეებზე,

ცას ცრემლები ცვიოდა,

ცვიოდა... მიივებოდა

შტოებს ეკედებოდა...

და ზეთის ხილის მთაზე,

მწარედ დაღონებული,

იესო მშობელს მხარეს

ტანჯვით გადაჰყურებდა...

კაეზნით შეპყრობად ი,—

სულით დაობლებული,

მთის პიტალო ცივს ლოდებს,—

ცივს ცრემლებს აჰყურებდა!..

გ ო ლ გ ო თ ა

ღამე იყო ბნელი ..

ბნელი და ნისლიანი...

და ნისლი მგლოვიარე

მიწას ცრემლს აჰყურებდა..

ეძინა ურიაიტანს...

გოლოგოთა ნაღვლიანი—

მძინარ იერუსალიმს

სველით გადაჰყურებდა..

.. და ზედ ჯვარი მოსჩანდა...
 ჯვარზედ უსულო გვამი
 თითქოს ისევ ფიქრობდა...
 ფიქრობდა რაღაცაზე...
 ყოფნის ამოცემა ..
 სიცოცხლის გე'ლი.. შხამი...
 შავად იხატებოდა
 ბინლით მოფენილ ცაზე...
 ტიროდა ღვთის მშობელი...
 ტრემლდგნს ღვ'იდა ცხარეს...
 ტიროდა... ქვეითინებდა,
 იწეწდა კავ-დალაღებს...
 ეძინა მიღუმებულს
 ირგვლივ არე-შარესა
 და ცა, ბნელით მოცული,
 ოხვრით ხუჭავდა თვალებს...
 ბნელოდა... არც ვარსკვლავი...
 და არც მოსჩანდა მთვარე...
 უიმედოს, მწუხარეს
 მიწას ეძინებოდა...
 მხოლოდ გოლგოთის მთიდან
 ქვეითნი მწველი, მწარე,
 დაყრუებულს სამყაროს
 ობოლად ეფინებოდა ..
ილ. მისაშვილი

გმირი—კაპიტანი
იოსებ დავითის ძე ყანჩაველი
 ლევის იქით, სოფელ კორევიტთან გმირულ ბრძო-
 ლაში მოკლული 1915 წ. 22 მაისს.

ს ა ა ლ დ გ ო მ ო

მაშვარალოა ძენო და ტვირთმძიმენო
 გესმათ თუ არა სიტყვა საზარი,
 რომ ზოროტებამ უკვე იმსხვებულა
 თქვენთვის ტანჯული თქვენი მოძღვარი?
 შეიპყრეს კერპთა თაყვანისმცემელი

ფარისევლებმა გაასამართლეს
 ქეშვარიტების მლაღადებელი...
 ბნელი აკლდამის ციფა კედლებზე
 დააჩაივს მის სალი გული,
 დიდხანს ატარა წამების ჯვარი,
 იმის ზიდევაში აღმოხდა სული,
 დღეს იგი აღსდგა, აციკროვანდა,
 ნათლით შემოხა დამე შავ-ბნელი,—
 მაშვარალოთ შევილების მესაიდუმლომე,
 სიკვდილით ჰპოვა სიცოცხლე გრძელი.

გ. შინატეხელი

მითხარით ერთი!
 „ქრისტე აღსდგაო, ქრისტე აღსდგაო!“ —
 დღეს ეს სიტყვები ყურს ჩამესმინა,
 და შავ ცხოვრებით დატანჯულ გულზე
 შხამის ისაჩად დამესვენებია...
 მწარ სინამდვილეს გახედავს თკარნი
 და ცხარე ცრულით ატრემლდებიან!..
 და ნუ თუ აღსდგა მშენიერება,
 სიმართლის ძალა, სიმართლის ღმერთი?
 ნუ თუ დამყარდა ბენიერება,
 გაჭკრა წყვილიად, გაჭკრა ბნელეთი?—
 ოჰ, ვის მოესთხოვო წრველი პასუხი,
 მითხარით ერთი!..

ხ. ვაზლოშვილი

მკვდრეთით აღსდგება...
 გამზმარს, გაღამწვარს ბუჩქნარს, ტყე-მინდორს
 ცვარ-ნამი დაჭკრავს, გაიფურჩქნება,
 სინათლე დახვეს სიბნელის ფარდას
 და ქვეყნის მსხნელიც მკვდრეთით აღსდგება.
 *

ცა პირს მოიწმენდს, შავსა ღრუბლებში
 დაიმალება ფარისეველი,
 მზე გაიცინებს, ტანჯულით ახარებს,—
 ამას გვიპოწმებს ნაზარცველი...

ვასო როინიშვილი

ზაი თძმძე

შუა-ღამეა!—ნაუ! ძინ! ნაუ!..—ისმის ხმა ზარის, უხმობს ტვირთ-მიძიმეთ, სამსხვერპლოსთან საღაღადისოდ: მოსაგონებლად ჯვარ-ცმულისა, სათნო მოძღვარის, გულს აღსაბეჭდად, საფსალმუნოდ, სამარადისოდ.

ბნელა!.. საფლავზე მაგდალინა იცრემღვის, სტირის, ბარაბა ჰხარობს ქვეყანა, ოხრავს, ცეცხლი ეღება; და იერემია ჰგოდებს. მოსთქვამ. სისხლი კვლავ იღვრის, ნეტავ როდემდის?! მაგრამ.. ჩუ ვგონებ! უკვე თენდება!.

ვაი თქვენ! ანა, კაიაფა, ფარისეველნო! და შენც პირმოთნე, მოლაღატე სინდრიონო! დღენი განკითხვის ახლოვდება, ჰოი მლიქვნელნო! შენი-კი... მღე ადღვენისა, ტურფა სიონო!.

ს. ერთაწმინდელი

... და ჯვარს აცვეს მხოლოდ სხეული! მის ღიად სულს კი, ვით მზის სხვითა ნათლით მოსილსა, ვერ შეებო ფარისეველთა ბნელით მოცული და შერყენილი გონება. მისი რწმენა, სულის სიმშვიდე მაშინაც კი არ შერყეულა, როს ჯილას მაგიერ ეკლის გვირგვინით შუბლი შეუშვეს!

ქეშმარიტად აღსდგა იგი!

და თვისი სიკვდილით სიკვდილი სთარგუნა, რათა სიყვარული, კაცთმოყვარეობა და სათნოება შთაებერა ადამის ძეთა ღვარძლიან გულში....

აღმოსავლეთიდან დასავლეთამდე მოეფინა დიდებული მოძღვრის სახელი!

მისმა მოძღვრებამ შესძრა ყოველი.

შიშით შეპყრობილ ამა ქვეყნის ძლიერთა და ფარისეველთ თვალი ვეღარ გაუწოვრეს მისი გონების შარვანდელით მოსილ სხივთა და....

დააკანონეს სიკვდილით დასჯა!

ოჰ, უწყარნი!

მათ არ შეეძლოთ მოცნაზრენათ, რომ ღმერთ-კაცის სულსა ვერას აფებდა მათი ტლანქი ძლა, ვერ მისწვდებოდა ქვენა-გრძნობით შელახული გონება....

და ჯვარს აცვეს მხოლოდ სხეული!

კაქა მკე...

პოლდ. ამბ. მათ. ძე აღნიაშვილი
კავკასიის ასპარეზზე მამაკურ ბრძოლაში
მოკლული 20 მარტს 1916 წ., დაბადებულ
დან 24 წლისა.

მოსისხლე მტრები

(დასურათებული ლ. გუდიაშვილის მიერ)

მზემ ყური ამოჰყო, შეწითლდა მორცხვ გოგონასავით და ვარჯის ფრად შეხამა დილის ქულა ღრუბლები. ვიშ, ამ დილასო, ყოველ სულდგმულს ამოჰხდა გულის სიღრმიდან!.. მთელ არემარესაც მკრთალი ალის ფერი გადაჰკრავდა, თითქოს დედამიწა ვარდის ფერ მარმასით შებურღულიყოს... აქა-იქ სისხლის ტბორები იდგა... ირგვლივ ადამიანის ხორცის არა სასიამოვნო სუნი ტრიალებდა... გარშემოს მთა და მიწდორი, ტყე და ველი სისხლფერ ორთქლით ქმნიდა...

წინა დღეს ბევრს ჩაცხვენა უკანასკნელად მოღიპარი მზე; უკუნეთს ჩაჰბარდა მათი სახსენებელი. მათ სისხლის ანაორთქლში დღეს უკანასკნელად ცეკლებდა მზის უმანკო სხივები და ცას მიჰქონდა მკვდართა წმინდა სისხლის ნაწილები... გუშინდელ ელექტის ველს დაჰყურებდა მუდამ მოღიპარი ცხრა თვალა მზე.

აგერ, შორს გაისმა საყვირის ხმა. იგი ხმა გაიმეორეს ყველა ჯარის ნაწილის მეშუ-

კეთ... — მომეზადეთ, გვეუბნებოდა საკარავების
ეს არევე-დარეული, მკვეთრი ხმები... ნუ თუ
ისევ წინ საბრძოლველა!.. კვლავ ბრძოლის
მ სალოდნელი შედეგები ტანში ერთნაირად
პგვირდა ყველა ჩვენგანს... უაზროდ შეეყუ-
რებდით ერთმანეთს... ანგარიშ-მიუტეხლად
ვასრულბდით ყოველგვარ გადმოსროლილ
ბრძანებას... გულში კი ერთი მბუტუბავი იმე-
დი არ გვიტყობდა — იქნებ აღარ... იქნებ.
შინისკენ პირი..

... აგერ მოპქრის ცხენით უფროსი, მის
რამოდენიმე ცხენოსანი ახლავს, ყველამ იქ თ
ექნით პირი. სმენად გადავიტყუეთ, რაღაც
სასურველის გაგონების მოლოდინ თ მო-
ცულნი.

დღესაც ისე, როგორც ყოველთვის ამ

ომიანობის ხანაში, უფროსმა გაგვიყვებულო
ცხენი ერთბაშად შეაყენა ჩვენ გაშტერებულ-
თა წინაშე, ხელი გაიშვირა წინ მთებისკენ და
გვიბრძანა:

— აგერ, აი მთების იქით არის მტერი,
ჩემო დღე-გმირებო!.. გუშინდელი დღე დავა-
ყენოთ მას და კვლავ ვაწყველინოთ დაბადე-
ბის დღე!.. წინ, ჩემო შეუპოვარო მეომრე-
ბო! გამარჯვება, საბოლოო გამარჯვება უსა-
თულოდ ჩვენ ხელთ იქნება!..

ცოცხალი გადაგვეხა. სუ მუდამ კოკა
წყალს ხომ ვერ ზიდავს... ბევრს გულში რა-
ღაც ჩ გვეწყდა, დბნეულის თვალუქით გადაე-
ხედეთ ერთმანეთს ..

სისხლისგან ლიქყინ მიწას, ჯკრეთ აუ-
კრფავ მკვდრებით მოყვნილ მიწორს გაე-

მოლიკულ გზაზე

დრამა 5 მოქ. და 9 სურ. ეპილოგით გ. გარ-
რიკისა, ცდმოკოტაუბული ანასტასია ერისთავ-
ხოშტარის რამანაიან.

Настоящая преса, под заглавием „По сколь-
зкому пути“ въ 5 дѣйст. и 9 карт. В. Гар-
рика, разрѣшена Намѣстникомъ Его Импе-
раторскаго Величества на Кавказѣ, для
представленія на сценахъ края. (Отзывъ
канцелярии за № 19639--196). 24 юля
1915 г. гор. Тифлиси.

Предсѣдатель комитета В. Колосовъ.

Секретарь Ал. Гусевъ.

მ ო ზ ე მ ე ლ ნ ი პ ი რ ნ ი :

- თავ. იასონ რამიშვილი დიქრად-მაიორი
- ქნ. მაკინე ზაქარიას ასული, იასონის მე-
უღლე.
- ქნ. გაიანე ზაქარიას ასული, მდიდარ მემა-
მულ როსტომის მეუღლე
- თ. ოქრო ზაქარიას ძე სარდიონიშვილი.
- თ. ტიტაკო ზაქარიას ძე სარდიონიშვილი.
- ქნ. თეკლე ზურაბიშვილისა, ქვრივი.
- ქეთინო (ამისი შვილები.
- მაშო
- თ. პალიკო დიდებაშვილი.
- მარიკა, ამისი და.
- თ. შაქრო დიდებულძე.
- თ. არჩილ რამიშვილი.
- სტუმრები, მოსამსახურენი.

(მე-4-ე მოქ. (7 სურ.) და მე-5-ე მოქ. (9 სურ.)
თბილისში დაწარჩეი — სოფელად)

მ ო ზ ე მ ე ლ ნ ა პ ი რ ე მ ლ ი, ს უ რ ა ტ ი |

თ. როსტომ ზურაბიშვილის ბალი. სცენის სიღრმეში
მარცხნ ვ ერთ სართულიანი კოხტა ქეთიკორის სასახლე,
მშვენიერ მოაჯირიანი კოხტა გრძელი აივანით. ხუთ
საფეხურიანი კიბე ეშვება ძირს ბაღში. გარშემო ყველ-
გან ვარდის ბუჩქები და ზვეული მცენარეული ასული.
წინ სცენის შუა გულას ოთხ-კუთხიანი აუზია. აუზში
ამოყვანილია გედის ქანდაკება, რომლის პირიდან ამო-
სტეფს წყალი შარდვანად და ავსებს აუზს ქარჯენი
სიღრმეში მშვენიერი ფართო, ტრატეზ-გაშლილი კა-
ლის ხე. ავანსცენასთან მარჯვენე და მარცხენე ორი
პატარა მაგიდა, ჩალის სკამებ შემომწყობებული. მარ-
ცხენე აივანთან ახლო სდგას ასეთივე მაგიდა-სკამები.
ხეებზე გაბმულია მავთული, ზედ გაჩაღებულია ფარ-
ნები. ოთახიდან მოისმის ლოტოს მითამაშეთა ხმაუ-
რობა. სტუმრებს ერთ ჯგუფს აივანზე მაგიდა გაუშ-
ლიათ და ქაღალდს თამაშობენ. ძირს, ბაღში, აივან-
თან მარცხენე ზის ქნ. მაკინე რამიშვილისა. მომზიმ-
ლავად არის მოართული და წარღს ეთამაშება თ. არ-
ჩილ რამიშვილს. აივანსცენასთან ერთ მხარეს მაგიდას-
თან სხედან მაშო ზურაბიშვილი და თ. შაქრო დიდ-
ებულძე, მეორე მხარეს — მარიკა დიდებაშვილი და თ.
ოქრო სარდიონიშვილი, ერთმანეთს ართობენ ლაპარა-
კით ზაფხულია წყნარი მთვარიანი ღამეა. ათი საათი
იქნება.

|

მაშო, მარიკა, ოქრო და შაქრო.

მაშო. (შაქრას) დანაპირები არ დავაგი-
წყდეთ, კნიაზო!

ცდით გულდაწყვეტილნი. რაღაცნაირი მოვალეობა, ფიცი... მიგვერეკებოდა საბედისწერა მტრის პოზიციისკენ.

ცხენოსანი თქარა-თქურით გასცდა ჩვენს ბანაკს საყვირის ხმაზე წინ. მოეწყა სახვერაოდ და მალე თვალს მიფარა, რათა შეექმნას მთელს ლაშქარს თვალად და ყურად. ქვეითა ჯარი ცხენოსანს მიჰყვა, ზარბაზნები შუაზე მოექცა რაზმებს და მთელი მინდორი ამოძრავდა...

მთის კალთებით ვუახლოვდებოდით მტერს; წინ ჩვენი მხვერავები გვეკვლევდნენ გზას. ჯერედ უჩინარნი ვიყავით მისთვის და ამიტომ არა ისმოდა რა ჩქიდან...

აგერ მგლურის ძუგდუგით მხვერავები თითოობლივ ბრუნდებიან უფროსისაკენ, მო-

ხსენეს რაღაცა და ისევ გასწიეს სირბილით წინ. აგერ ცხენოსანი მხვერავები თავგადგლეჯილი მოაქუნებენ ცხენებს ყველა დანიშნულტბისამებ, თავის უფროსთან მიდის, ქუდთან ხელის მიდებით რაღაც მოახსენებს, გადასცენა პაწა პარათებმა და პასუხის მიღებისა თანავე ისევ გაჰქუილავს მტრისკენ.

— ბიჭებო, ახლა კი მტერი აღზღა ახლო არის!..

— გაუფრთხილდეთ თავებს.—ისმის ხმები. მგზობლად მდგომი მესხეთელი კოცნით შემზიდობება... „ვინ იცის ვნახამთლა ერ მანეთსო!..“ ყველას მოუთმენლობა გვეტყობა, ბელზევა ჩვენი საქმე მიგდებულა... მივიწვევთ წინ, მივიწვევთ თითქო სახეიშო დილა გველოდეს იქ, წინ, ბურჯისმა ვახვეულ მწვერ-

შაქრო. დანაპირებს დავიწყება შეუძლებელია, კნიაჟნავ, მაგრამ ხვალ არ შეიძლება მისი შესრულება!

მაშო. რატომ? თუ გულს უნდა, ყველა შესძლოა. (გარდს ენასაკეს)

შაქ. ნუ ვაგიწყდებით, კნიაჟნავ, რომ ხშირად გულს არ ეთანხმება ვარემოება.

მაშო. (მდივუ პაუზა) ამისთანა მყუდრო და მთვარიან ლამეში ცხენებით სეირნობა სასიამოვნოა!

მარიკა. ოღონდაც, ოღონდაც!..

ოქრო. (წამოადგება. ზრდილაბიანად თავს დაუყრავს მაშას. მისი მიხვრა-მოხვრა წმინდა არისტოკრატიუდაა. ნაწინაის სმით მიმართავს) ღამე! თქვენ ბრძანეთ დილოთ და რადგან ხვალ დილით მაკინე საღარბაზოდ აპირებს წასვლას, ყოვლად შეუძლებელი იყო ასრულება, და თუ საღამოზე მიბრძანებთ, დიდის სიამოვნებით, მზად გხლავართ!

მარ. (წამოაძახებს) ეე!.. უყურეთ იმას! (თითს იშვერს ცისკენ)

ოქრო. (მაშის დაუწყებს დახარავს)

შაქ. იქით რას გვითითებთ? თქვენგან ნაჩვენები ბუნების უსულო სურათი ცოტად მოკმელობს ჩემზე, მეტადრე მაშინ, როდესაც თვალწინ, უფრო მისაწვდენად ჰკრებიან მწველი მომხიბლველი ნაპერწყლები!

მარ. როგორც გეტყობათ, არა ხართ

მგოსანი, ანუ მხატვარი. პირველი ამ შემთხვევის საგულისხმევო ლექსით დამიღერებდა, მერე კი ზოლად აღნიშნავდა თავის სურათზე! (ოქრო და მაშო ბაღში დასეირნობენ)

შაქ. თუ გგონიათ, რო მეც აგრე არ ვიქცევი, სცდებით, კნიაჟნავ! მგოსანი ხშირად წარმოსთქვამს ხოლმე ქება-დიდებას მარტო ლექსის სიმშვენიერისათვის, მხატვრის, თუმცა ზოლად აღნიშნავს ქალადღზე, მინც საქმიან შეეხოს მას რომელიმე საგანი და წაიშალოს. მე კი დღვითურ ნაპერწყლებს ვიბეჭდავ სიკოცნით საესე და გრძნობით აძგერებულ გულში. (დაბადის სმით დახმთავრებს ამ სიტუეებს)

მარ. (თითქოს მისვლა შაქრას გრძნობას და შესწევებს) კარა, კნიაზო, ამაზე დობარაკი! ახლა სხვა რამეზე ვილაპარაკოთ!

შაქ. რაზედაც გნებავთ ჩამომიდგეთ ლაპარაკი და მე უკან არ ჩამოგრჩებით!

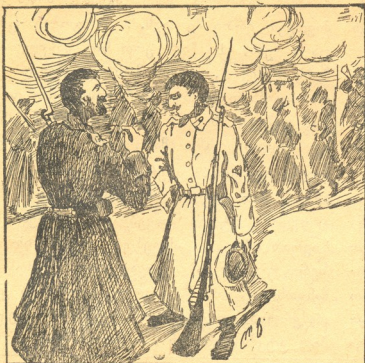
მარ. რა აკვირველია! მაშ რა იურისტი იქნებით, თუ პასუხსაც ვერ მომიგებთ? (სეირნობას დროს მაშო დაეხარავება ოქროს)

მაშო. მინც რას აპირებთ, კნიაზო ოქრო! სამსახურში შეხვალთ თუ არა?

ოქრო. წარმოიდგინეთ, რომ არა!

მარ. (ჩაერევა დახარავება) არა?! მაშ სოფლად ხომ არ იცხოვრებთ?

ოქრო. დიად, სოფელში ვაპირებ დარჩენას.

ვალბზე... ამ დროს გინდა გულის ჩქაროლა შეიკავო, მაგრამ რაღაც გამოუცნობის მოლოდინი შენდა უნებლიეთ გიტანს და ტანს გითრთოლებს... თოვს სახელურში მაგრად ჰბლუქამ, თითქო ვიღაცა წართმევს გემუქრებოდეს ამ ერთადერთ მხსნელის, ფარველის და ნამუსის მომხდელის ამხანაგისას...

ზარბაზნები აქეთ-იქით მალლობებისკენ გაეშურენ. მალე მათი მგრგვინავი და გამამზნევებელი სროლა გაისმა. პასუხი გასცეს მტრისაებმაც ჩვენს თავებზე, შუილით და სისინით, თითქოს არწივმა დაჭრაო მსხვებლსო, მიმოჰქრის ყუშმარა ყუშმარაზე, მაღალ რკალებს აკეთებენ ამ სრბოლის დროს, მაგრამ პირველში ჩვენ მიანც უნებლიედ ვილუნებით... შემდეგ და შემდეგ გული გააკადა,

მაშო. ვერ წარმომიდგენია სოფელში რა უნდა გააკეთოს ადამიანმა!

მარ. მით უმეტეს იმისთანა სწავლით ალკურვილიმა, როგორც თქვენ!

ოქრო. რასა ბრძანებთ, კნიაჟნავ! მეგაზე კარგი რა არი, რომ ადამიანმა სოფლად მოიკიდოს ფეხი. სოფლის ჰაერით ისურთქოს, სოფელში იმოღვაწოს, მისი კირ-ვარამი გვიზიაროს და შეამსუბუქოს მძიმე უღელი, რომელიც ჩვენ საწყალ ხალხს კისერზედ აწევს! თუ ღონე აქვს და გონებაც შესწევს, ამაზე უკეთესი არა უნდარა. მხოლოდ აქ შეიძლება მშვიდად და წუნარად განვლო შენი ცხოვრება! აქ თავისუფლად გაშლი ფრთებს და განფანტავ იმ სიზნელს, რომელიც ბურუსსავით გვახვევია გარშემო!

შაქ. ზევით, ოქრო, ზევით! რაც შეიძლება შენი აზრებით, მისწრაფებანი ზეცას მიაკარ, საქვე მათ გაუწონე, თორე თუ ძირს ჩამოხვედი, —სული შეგიფუტდება, დასუსტდები თუ შენი ქვეყნისათვისა ფქრობ, მაღლა—მაღლა ადი, რათა უფრო კარგა განიკადო მსიკაობი, რომ მოხერხებით შეიძლო ამ ქაობის ამოშრობა, წალკოტად გარდაქცევა! (ამ დროს აივნიდან გადმოდგება კნ. გაიანე)

II

ივნივე და კნ. გაიანე
გაიანე ბატონებო, ვახშამს სად მიირთ-

მევთ? ბაღში თუ სახლში?

შაქ. ჩვენთვის სულ ერთია, ბატონო, თქვენ დას მაკინესა ჰკითხეთ.

მაკინე. (ძვირფას ტანსაცმელშია გამოწყობილი, ნარდს ეთამაშება თავ. არჩილ ჩამოშვადს) დღეშია კამათელო!

თ. არჩილ. ვაშა, ვაშა! კნენიავ, ძანწარდი იყო, ძან გამარჯვებაა! ან რა გესაკვირველია კამათლების მორბილება მაშინ, როლიც თვით ცხოვრებაშიაც ყოველივე თქვენი ფერხთა მტვერია!

მაქ. ვითომ?! ეგ კარგია, თუ არა სცდები! (მარათო ინაგებს)

გაიანე. (ჩამოგა ბაღში და დასთან შევა) მაკინე! ვახშიმი სად გავაშლევინო?

მაქ. რასაკვირველია, აქა! ამ სიცხეში როგორ გავძლებთ? ლოტოს მოთამაშენი რაღას ამბობენ?

გაიანე. მათთვის სულ ერთია. იხეწეზიან, ოღონდ ორი-სამი ზელი კიდევ გვათამაშეთ, მერე თქვენი ნებაა საცა გინდათ იქ ვივახშმოთო!

მაქ. არ მესმის, რა სიამოვნება უნდა მიიღოს კაცმა ლოტოს თამაშში? (არჩილს) კნიაზო! ამისრულებთ სათხოვარს?

არჩ. დიდი სიამოვნებით, დედოფლო!

მაქ. სთხოვეთ თავად სოსიკოს ჩემს მეგობრად, რომ ერთი კიდევ იმდროს. ისე-კი

ფიქრი თავის გადარჩენისა, შიშ-ძრწოლისა სა-
დღაც ჩაიჩქლამა და განსაცდელი აუცილებ-
ლობა რაღაც სილაღეს გვიქნეს... თავი ჩაღალ
გვიღირს ამ დროს...

— საომარ წესით მოეწყე... — ვაისმა უფ-
როსის ბრძენება, მისმა ხელქვეითებმა გაიმე-
ორეს იგივე და წაშს ჩვენი როტის ნახევარი
მსროლელთა მწყრივად გაიფანტა, დანარჩენი
მაშველ შეჯგუფულ ნაწილად დარჩა.

მივისწრაფით მტრისკენ... როგორც კი
თვალი დაგვკრა მტრმა, ვაისმა კანტი კუნ-
ტან თოფის სროლა... წავწყვიტე, დავიწყეთ
ჩვენი სროლა... პირველ კასროლასთანვე, თი-
თქო ფარი აიყუდენ წინო... გადავბრვივართ
ერთი ადგილიდან მეორეზე, კუახლოვდებით
მტრის... სულ უფრო მეტად და მეტად გააქვს

თოფებს ტყრცილი, ზარბაზნებს გრიალი...
ძნელია მეზობლის ხმის გაგება... მივდევართ,
მივდევთ ერთი მეორეს... როგორც ცხერის
ფარა ქმის, ისე ჩვენ ერთ წინ წაწეულ მეო-
მარს ვეწევი, თავის მოსატყუებლად ზაწია
თხრილებს ვიკეთებთ, წამს ვისვენებთ და ისევ
წინ ვიწევთ: ზოგნი ფოფხით, ზოგნი წალუ-
ნულნი და ზოგნი ამართულნი... ყოველ ნა-
ბიჯზე გვეცლება გვერდზე მდგომნი, ამხანა-
გნი... მათ ადვილს ახლები იკერენ... მივახ-
ლოვდით, მტრის თავები და თოფები მშვე-
ნივრად ირჩევა. ანთებულ თვალებით ვუმ-
ხერა ერთმანეთს... თვალებით ვქმით ერთ-
მანეთს... სროლა, სროლა ხშირი და ყურის
დაწყრუბელი ირგკლივ ტყვიის მტრქვეველე-
ბიც ატყრცილებენ... იცვლება ჯარ, მარამ

მოახერხეთ, იქვე დარჩეს. რადგან რაც უფრო
შორიდან მოისმის ხმა, მით უფრო ტუბილია!
არჩ. ამ წამსვე, გადავცემ თქვენს თხოვ-
ნას: (გადაის)

**(ოქრო და მამო სსხლში შეჯგენ, შაქ-
რო და მარკო კი პადადან გაჯგენ)**

გაიანე. მაინე, ხომ არ დაილაღე? წამო
ოთახში, პატარა ხანს წამოწყვი, სანამ ვახშა-
მი დამზადდებოდეს, თორემ მერე უფრო ვე-
ლარ შესძლებ.

მაკინე. არა უშავსრა, მინდა ამ ხალხს
ფუყრო! იცი არ კარგი იქნება, რომ ვახშამი
აიმ (ანაშნებს) დიდ კაკლის ქვეშ გააშლიეწო!
ხეობიდან მშვენიერი ნიაფი მოჭკრის!

გაიანე. მაშ კარგი! იქ გავაშლიეწივებ!

მაკ. ვერ ატყობ ჩვენს ოქროს, ვანო,
რა ხალისიანად არის აქაურ საზოგადოებაში?

გაიანე. მაშ რისთვის არიან ეს თვალები?

მაკ. წარმოიდგინე, მარტო ოქროსთანა
ზრდილ, ანგლოზს შეუძლიან აგრე თავის
დაქერა ამისთანა შეუფერებელ ხალხში. საცო-
დავენსა ჰგონიათ, მართლა სულით და გულით
ჩვენს ტოლიაო. შეხედე ქალებს, მრაცქეთ ყუ-
რადლება რა რიგად ეწონებიან. საკვირველია,
რა ხშირათ დაბრმავდება ხოლმე ადამიანი, რომ
ვერა ხედავს ვერც თავის თავს და ვერც სხვა-
სა!

გაიანე. რა გენადვლება? ეგონოთ აგრე..

ოქრო მაგ დროს ჩინებულად გაატარებს, ბო-
ლოს ხომ დარწმუნდებიან, რომ იმ.სა და მათ
შორის დიდი ზღვა დევს!

მაკ. ოღონდაც! ენაცვალოს მაკინე ოქ-
როს ვინ არის მაგისი ბადალი, არამც თუ ამ
სოფელში, თუნდ მთელ საქარეელოში. შეხე,
ვანო; უყურე მის მიხერა — მიხერას, იმის ლა-
მას სსხეს, ლაბარაკს, ყური დაუგდე მის ნარ-
ნარ ხმის!

გაიანე. მე წავალ და ვუბრძანებ, ვახშ-
მის მზადებას შეუდგენ. გაშლონ სუფრა.
(გადაის. შაისმის ნახი თარას ხმა, ზეგ და-
ერთვის ტუბიდი გრძნობით დასსაყეს სიმღერა
ადმისაფგეთის ხსიათისსა. ამ სიმღერის დროს
მაკინეს სსხესუ სიამაფნება და შედადურობა გა-
შაისატება)

აშენ აზრუმის ცისკარი ხარ, გულნარა!
მანათობლად აღმოძღარი, გულნარა!

შენ ვარდ ხარ, ეღეს რგული გულნარა!
ბულბულისა დადაველი, გულნარა!

(სიმღერის გათავებისას შაისმის ტაშის გრია-
ლი. ეტეობა სტუმრები აშლილან, უარავენ რა-
იაღზე ვადს. შაისმის ოქროს ხმა:) უვალს!
(მაკინე შინ შედას.) შედიან აგრედვე მარკა
და შაქრატ. მოსამსახურეი სუფრას ამზადებენ.
მაკინე დანა ჩანგალი)

მიწის მგელივით, ახალი და ახალი დგება წინ... მოშაბდა ზარბაზნით და თოფ-ტყვიის მფრქვეველებით შეტევა; ერთი მუქარაღა მტრის საველე სანკრებამდის... გაისმა წვილების ყურის მომპკრელი სცევა. წამს შესდგა სროლა, შესდგა სულის სუნთქვა!..

— გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! ომახიანად შემოგვძახა უფროსმა, იშიშველა ხმ ლი და ეტია...

— გაუმარჯოს, გაუმარჯოს!.. გულით გამოღებულგზა უბასუბთ მეომართ, თოფები მარჯვენა ხელში გავისაშუალებთ და ვეტრევენით ჩვენც... ზარბაზნებმა დიდხანა ჩაჩუმეს მტრის ბატარეები და ქვეითა ჯარზე გადატანილი ცეცხლიც ამ ქამდ მთლად შეაჩერეს...

ხმა გამარჯვებისა, კენესა, ოხვრა, იარაღთა ელარუნე, მომაკვდავთა ხრიალი, სისხლის ჩხრილი ერთმანეთში აირიგ-დაირია და დაუნდობელი ხელჩართული ხიშტით ბძოლა გაიპართა... ღმუილი, შემზარავი, არა ადამიანური ხმით, გაუგებარი გუგუნე გაიფედა თვალუწვდენელ მთა გორაკებზე... ბორბტების ღმერთმა დაიდვა აქ ტახტი..

ღამეა სუსხიანი, მაგრამ მყუდრო. მშვიდი, ვით არე-მარე ქარიშხალის გადაქროლის შემდეგ. შთვარე მელიდურად ამოიპართა ცის კიდურზე. მიმოავლო ადამიანის ნამოქმედარს თვალი და სქელი ღრუბლებით პირი მოიბურა... ჩამობნელდა.. სუსხმა იკლო. შავი სიკვდილის დღესასწაულის შედგეი მეტად გულსაკლავი სანახაობაა: ქერახივით ყრია დასახიჩრებული მკედრები; თოფს, ზარბაზანს, ცხენს, ხმალს და ხიშტს მოუფენია ადამიანებით ან მათის დაგლეჯილის ასოებით არემარე; აქვე არიან მომაკვდავნი, რომელნიც სიმწარით მიწას ჰხუბკნიან, გველივით იკლანებიან და ღმუიან, რალაც შესაზარ ღმუილით; ვინ იცის რას არ გაგრძნობინებთ ეს საშინელი ღმუილი... გულწასულნი, ღონე-მიხილნი, რომელთაც სავატობა არა აქვთ ფეხზე აღდგენ და წაიღინენ კრილობის შესახვევ აღგილზე მკედრებ შუა ან მათ ქვეშ მოყოლილნი რჩებიან... სიცივე, დაღლილობის შესუს-

ტება, კრილობების ტკივილები ამათთანებს წამს გონზე მოიყვანს, წამს იქელის ღიმილს მოგვგრეს სახეზე, მაგრამ საჩქარო შევლოა მათთვის საჭირო, მშველელნი შორს არიან და ესენიც კვლავ ბურანს მიეცემიან, რომ საუკუნოდ ველარ ახილონ თვლები... ბევრნი ფოფხვენ, გასავალს ეძებენ, მისუსტებულის ხმით ვილასაც მოუწოდებენ, მაგრამ მათი ხმა იქვე კვდება უშედეგოდ.

ამოსისინდა განთიადის ცივი ნიაცი. აიტაცა ადამიანთა თბილი სისხლის ოშხივარი და შორს მთა და ველს მოსდო იგი... მოისმა ნადირთა შემადრწუნებელი ყმუილი. მოვარის სუნს მოუზინდა ისინი... მაგრამ განა მარტო მოვარს გაჰკრავენ კბილს!..

გათენებამ მოატანა, მტრელის ფრად ინათა. ყინვამ უმატა. ვილაცამ გულსაკლავად ამოიგმინა. შემდეგ მკაფიოდ მომესმა:

— ღმერთმა და მამიჩემის სალოცავმა ჰკითხოს ჩემი დალუპვისათვის... ვაჰმე! ოჯახო დალუპულო!..

— უფაღმა მოგთხოვოს მიგოერი ჩემს ამ დღეში ჩადებისთვის... ვაჰ, ცოლმეილო, დაობლებულო!.. სუსტად გაისმა იქვე მგორეს ამოკენესა.

— ძმობილო, რომელი ხარ მანდ, ღვთის გულისთვის მიშველე ვკვდები..

— მეც, ძმაო, მეც სიკვდილის კარზე ვარ მიმდგარი.. როგორც რჯულს არა ელაღატება რა, ისე შენ შევლას, მაგრამ უწყის უფაღმა... ველარ შესძლო გაგრძელება, გაუზღდა.

— ხმა გამეც, შენსკენ მოვებობამ, ძმო-

ბილო!.. ამ გაყინულ მკიდრებ შორის გული
ცუდათ მგლევის!..

— აი, აქ ვარ... შენს ახლო! მოდი, მო-
მიახლოვდი იქნებ როგორმე . ვაჰმე, არა
მგონი კი!..

— ოხ, ნეტავი კი იგრე!.. ვაჰმე რომ
რადიკალიზად თვალები მებლანდებდა..

მიხიზდნენ ერთმანეთთან. ჩახვივნენ ძმებ-
სავით.. წაშს სითბო იგრძნენ.. თავდამტრია-
ლე სიკვდილის ლანდი თავიდან მოშორდათ...
გადარჩენის იმედმა სახე მოუშხიარულათ ორ-
თავეს და როცა ამ დროს გამოშუქებულმა
მთვარემ მათი სახეების დანახვის საშუალება
მომცა, ამას იტყოდით ორი მოსიყვარულე ძმა
დიღინის უნახაობის შემდეგ ერთმანეთს ელა-
მუნებოდა—ესიყვარულეობიანო...

— გველები! — რამოდენიმე ხნის შემდეგ
კვლავ გაისმა ერთის ხმა.

— ვაჰმე უბედურს, მეც ამიტანა კანკალ-
მა... ვერ გადურჩები ამ ტიალა დილას!..

— ნეტა იმდენს შესძლებდე, მიმიბარუნებ-
დე... ჩემს სალოცავისკენ მიყვებ თავი... ძმაო,
მშვიდობით... დამკოცნე... მიშველე... და-
მეხმარე!..

— გიშველი, თუ ღა ძალა შემეწევას მეც!..
ეჰ, ტიალო ჩემო თავო!

დაპკონენს ერთმანეთი. კვნესით და ქშე-
ნით მოხევივნენ ერთმანეთს მომაკვდავი.
შეეცადენ წამოწევას, მაგრამ ორთავეს წამე-
ბი დათვლილი ჰქონდათ და ამ ცდულებამ

უფრო მოუსწრაფა.. გადახვეულნი გადაიქ-
ცენ... ტკივილებმა საშინელი გმინვა ამოჰხა-
და ორთავეს! მერე მათი ხმა აღარ შემოჰს-
მენია...

— დილით, როდესაც საყელე ეანდარმა ჩა-
მოიარა, რომ შეემოწმებინა მკვდრები, ზაქ-
რა ხანდოველო აღი ზულამეს გაყინულ მო-

ხვევისაგან გაანთავისუფლა... აღის ფეხი
ჰკრა და იქით გადაავორა, გიორგის კი თავი
აღმოსავლეთისკენ უყუო, გულხელი კი ველარ
დაუკრიფა და ამით დასასიფლაგებლად მოამ-
ზადა.

მე კი გადავჩიო, ჩემო კოფი, იმ დაწყევ-
ლილ ადგილს და ღამეს... და, აი, საყვარ-
ჯნეთ გამიხდა საქმე. სასიხარულოა თუ სა-
ტირელი ასეთი გადარჩენა—ისიც არ ვიცი...

ს ი მ ლ ე რ ა

(ხალხურ კილოზზე)

ძერავ, ძერავ, შე წყურულო,
რად არ იღებ ჩვენგან ხელსო,—
კრუხ-წიწილი შენის შიშით
ველარ გადის შუვანე ველსო...

აქმა, ძერავ, შე ვერანავ:
ნუ იტაცებ წიწილებსო,—
თორემ ბუდე გაცივდება,
პატრონს არას უწილებსო...

ი აგო ტ ბ რ უ ნ ა შ ვ ი ლ ი

ჩემი ძვეყანა

ქმუნვას მოუცავს ქვეყანა ჩემი,
ქვეყანა ჩემი სისხლით მორწყულა,—
არავინ არის ნუგეშის მცემი,
ჩემი ქვეყანა დაღუბულა!

მითხარით ვინმემ: ამ თეთრ ღამეში
ცაზე ვარსკვლავნი რისთვის ჰქრებიან,—
ჩემი არწივნი სულ სხვა მხარეში,
მითხარით, რისთვის იღუპებიან?!

ნ. ზენოზნიელი

ძველებური ჩაცმულობა *)

ცოტა ვინათ ძველებურ ჩაცმულობაზე და ეს უნდა დანახო: სხვათადაც ახერხებს ჩვენს თავ-ტრადიციას სწავლა.

სოფო როდესაც ახლო მიმავალში ქართული თეატრი უფრო აღორძინდება, ძველის ცხოვრების გამომსახველი ისტორიული დრამები, ტრაგედია და ოპერები დაიდგმება, მაშინ უფრო ძნელ შეგომარებაში ჩაგვრდება თეატრალური სწავლა, თუ დროზე არ შევავროვებთ ცნობები ძველ ქართულ ჩაცმულობაზე.

საუკეთესო წყაროს ამ სახეობაზე გვაძლევს დღეს ქართულ მონასტრებს კედლები, სადაც გამოხატულია არა მხოლოდ ეკლესიის მშენებელნი და იმ დროინდელი პირნი, ამ დროინდელად ჩაცმულობა.

სამწევროდ ეს ნახატები იშლება დროთა სიგრიძისაგან, უხაშს შიშვებს და სხვა მიზეზებისაგან: ის ნახატი, რომელიც ამ 20—25 წლის წინად ცხადად ჩანდნენ, ესაა ან სრულად წაშლილია, საუკუნით დაღუპული, ანუ ძლიერ შეინიშნება.

უმიწვევრავლესად საჭიროა, ესავე შესდგეს საქმიანი წრე ქართულ კულტურის მოყვარულთა რაინდებისათვის, რომელმაც უნდა ითავოს კადან ჩინელ ნახატების კადმოსატვა, ფოტოგრაფიულად გადაიღება და ამისათვის საშუალების გამოძიება.

აქ მკაცრად რამდენიმე ნახატს დაესახელებ:

სობის მონასტრში (სამეგრელოში) დასახელებული კუთხისკენ, დაბლა, ამ ოცის წლის წინად

*) ავტორი ამ წერილისა, ჩვენი დამახატებელი მოღვაწე-ისტორიკოსი თ. ყორღანიძე, როგორც მკითხველთ უწყობა, ჩვენი წარსულის დიდი მცოდნეა. გახულ კვირას ავადმყოფობის გამო რა ვნახეთ, ძველებურ ქართულ ჩაცმულობაზე კარგა ხანს გვესაუბრა. ჩვენი ესთხოვით უკვე ნალაპარაკევი დავწერნა ანუ ვისთვისმე-დავწერინებინა. პატივცემულმა ისტორიკოს-მკვლევარმა, თუმცა მხედველობა დაზიანებულია, ჩვენი თხოვნა შეასრულა და ეს საყურადღებო წერილი დავიწერა. სასურველია, ჩვენი წარსულისა და ხელოვნების მოყვარულთ ამ წერილს ბეჯითი ყურადღება მიჰქონდნენ და მასში გამოთქმული სურვილიც საქმედ აქციონ.

რედ.

შეინიშნე მკრთალი გამოხატულობა ორიგინალურ ჩაცმულობით შერეულ დაღიანისა, თამარ შიფის გამოხატვა, მისი ცოლის ნათესაისა და მათი შვილისა ურმისა ცოტენი, შემადგენ ქართული ისტორიული პირისა. კარგად გადაღებული პირი ამ გამოხატულებათა ბეჯის შესქენს ჩვენს ცოდნას ძველ ქართულ ჩაცმულობაზე. ამავე ეკლესიაში სხვა ნახატებიც იხილება ქართულად ჩაცმულ პირებისა.

წელენჯისის ეკლესიის ეკვდრში დასატრულია მთელი გროვა დაღიანთა ოჯახისათვის, შიფტისა და ქალებისა მე-XIV—XVI-ე საუკუნეებისა, დაზიანებულია და შერყვნილია, მაგრამ ოსტატი გააჩვენებს, რომ მათი ჩაცმულობა მეტად ორიგინალურია, ღამაზა და თავისებური. ასაღებდა ქალებს თავზე ახურავთ შიდალი, წვეტიანი და თოვლივით თეთრი ზღაპები, ფართე კალთებით (ПОЛЯ) ქვემოთკენ. იქვეა დასატრული მე-XVII ე საუკუნის ღვეჯის დაღიანი და იმისი ცოლი ნესტან დარეჯანი, ცოცხალი ფერადებით. იმავე ეკლესიის სხვა ეკვდრებში სხვა ნახატებიც იხილება ძველ ქართულად ჩაცმულობით; ასეთივე ნახატებია ეკლესიის შიგნით კედლებზე.

შეიქმედის ეკლესიაში შენახულია გურიელების სურათები, მარტვილის ეკლესიაში—დაღიანებისა და უნდათ პირებისა.

ს. სეფეთში (სამეგრელოში) ერთ კედელზე დასატრულია გლეხი ოჩიკაყა, ორიგინალურ ჩაცმულობით (XVI—XVII საუკუნე), მეორე კედელზე—თოფურა (ესაა აზნაურია).

იმერეთის ვანის ეკლესიაში შენახულია დაზიანებული სურათები ძველის თაგლებისა (ჩიჯაყაძეების) ვაჟებისა და ქალებისა. იქვე ახლო-მხლო სოფლების ეკლესიებში იხილება უბრალო კაცების სურათები ორიგინალურ ქართულ ჩაცმულობით.

ნეკორშიდაის და გელათის ტაძრებში კარგად შენახული სურათები იხილება მეფეებისა (დავით აღმაშენებლის, ბაგრატ მეხუთისა, ერისთავებისა და იმთის ცოლებისა).

რატაში, სოფელ კრისის ამ ათიოდე წლის წინად შეინიშნე ტაძრის შიგნით კედელზე ძალიან ცხადად ფერადებიანი გამოხატულება ორის სამხედრო პირისა, რომელზედაც წარწერილია: „ესე არს ვანაი“, მე-XIII-ე საუკუნის ჩაცმუ-

დობით, დიდად სანატურესითი. ვაჩანებო ად-
ბად ამშენებელნი არიან იმ ბატარა, მაგრამ მე-
ტად ხელაფურად აგებულ ტაძრისა, ჩუქურთმე-
ბით. რუსთველისგან ნახსენებო სამხრეთი დიდ
ზოხელაებისა აქ ცხადად გამოსახულია ოქროს
ქვეყნებითა. ძველ რაჭველების ჩამოშლამის ეს
საუბრეთს ნიშნა.

სორის ტაძრის ერთ კვადრატულ მეტრად თა-
ვსებურად ჩამოშლი საშუალო წოდების ანუ გლე-
ხი, ვინმე ჭარალელი (რამდენად მასხარის წარ-
წერილობისაგან) არის დახატული.

სენათსა და ლეხსმეშიდ იბოგება აქა-აქ ნა-
ხატები ძველის ჩვენის შიშ-შაშებისა. აგრეთვე
შესხეთის ტაძრებში (ათბაგების ოჯახებისა) და
ქართლ-კახეთის ტაძრებშიც.

უველ ამას შემოკლება უნდა დროზე, სანამ
სურათები სრულად არ წაიშლებიან და ქართვე-
ლებს საუკუნოდ არ დაგვიკარგება, თორემ შერე
მიღწერებშიც რომ დაგვიკარგოთ, დაკარგულს ვერ
დავიბრუნებთ.

ჭკმაართად დიდ სახელს მოიხვეჭეს ის
ბატარა წრე კულტურის მოყვარე ქართველებისა,
რომელიც თავის შრომით და სიღრმით გაღარ-
ჩენს ნატამალს მაინც ჩვენის ძველის კულტური-
ის სრულად დაღუპვას. ბევრჯერ დამიწრობ
ამ საგანზე ჩვენს გამოცემებში; ცოტაოდენი
ეურადლება მართო საქართველოში სსსოკადო-
ბამი მიაქცია, თუმცა ჭრ მეტად სუსტ ნაბოჯით
მიღის ამ მიზნისკენ. საჭიროა ცალკე თავგამო-
დებული წრე, ხალხი სიღრმის ჩვენი აწ გამოდუ-
ბებული სსსოკადოება, იმედი, არ დააკლებს.
შეგროვილი სურათები სომ მაინც ჩვენს ერთ-
ერთ დაწვესებულას, მაგ. მუხუშის, დაამშენებს.

ნათქვამს დაუშვებ, რომ კვრთ ოჯახებ-
შიც იბოგება ძველებურად ჩამოშლ შირების ნა-
ხატები.

ქართლში დავით სულხანიშვილის სახელში
შინახსენ თუშების, შთიულების, ფშაველების და
კაკასიის სხვა ეროვნების გამოსახულება. იქვე
შინახსენ ინგლისელებისაგან გადღებული სურათ-
თი ჩვენის უკანასკნელის მიმართანის ნიკოლოზ
დადიანიის (+ 1834 წ.) ეროვნულ ჩამოშლ-
ობით. იქვეა ქალ-გაუთა სურათები, ჩერქეზულ
ჩამოშლობით.

ქეთისში ბალახვისის ქუჩაზე ერთ სახელში

ჩინებულად გამოსახული არიან ფერადებით იმერ-
ლები, მეგრულ-გურულები შამინდელ ეროვნულ
ჩამოშლობით.

ამისთანების შეგროვება დღეს შირველ სა-
ჭიროებას შეადგენს ქართველ კულტურისაგან კა-
ცისას.
თ. უოლიანი

ს ს ი ვ ი

ლიტერატურული-სამხატვრო კრებული

ჩვენი ცხოვრების აურინგველ ნაკლთა შო-
რის უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ თუმცა მწერ-
ლობა გავქვს, მწერლებიც გვეყვან, მაგრამ მაინც
არა გვაქვს სერიოზული ჟურნალი, აღმანახები,
სალიტერატურო-სამხატვრო კრებულები.

მათი საჭიროება და გამოწვევა ჩვენში მე-
ტის-მეტად აუდილებელია, რადგან ჩვენთა მწე-
რალთა ნაწარმოებები გამოცემული არა გვაქვს და
რაცა არ შეეფერება მათს დიხსებას, ხურდავდება
უბრალო ფელეტონებად უოველ დღიურ გაზეთებ-
ში. ვ. ბარნოვის მიშენიერი მოთხრობა-რომანი,
ანუ სანდრო შანშიაშვილის მცხენარე შირი
ხშირად გვინახავს უოველ დღიურ გაზეთებში
ქუხურ ზუღიციისტიკის გერდით. მაგრამ ამ ომი-
ანობაში ვიდეგ, ჩვენში გაზეთებში სულ უარს
გამოუცხადეს სიტუვა-კაზმულ მწერლობას და მწერ-
ლებს ასხებუნად დარჩა მხოლოდ წიგნბ, უოველ
გვირული სურათებიანი დამატება...

რას ვაკეთებთ ამ ნაკლის ასაცილებლად და
რას მოქმედობს სიტუ-კაზმ. მწერლობის სა-
ზოგადოება?.. გამოცდა იგრდემი“ს ორი წიგ-
ნი, მოგვედინა მირაიოთ, შემდეგ: ვით მო-
ჩვენება, ტაქტა უოველი მისი მოქმედება და ას-
ლებ იგი მვედრეთის ჭიკრით არის შეხუთული.

სისიხრული მოვლენა იყო ოსახლნო ფუნ-
ლისა ზრემიები, წრეულს კი ესეც მოიხიბო.

ორი წელიწადი „ხალხ მოამბე“ დაზარა-
კობენ, აღბად მისი გამოცემის მიუწვდომელ საქ-
მედ დასახსენ *).

გვაქვს ორი ჟურნალი...

ერთი სკოლისა უოველ თვიური ობანთლე-
ბა, მეორე თეატრისა—უოველ გვირული ოთე-

*) რაოდენდაც მეტობილი გვაქვს, ახ. შოამ. “
რელქციაში საკირთა ქალღლი ვერ იშოვა და ამიტომ
გამოცემა ვერ მოუხერხებია.
რედ.

ატრი და ცხოვრება“. ესენი თავიანთ საქმესაც ვერ ასდანი, მაგრამ სიტუვა-კანსმულ მწერლობასაც უთმობენ ადგილს.*)

და აი, ამ საერთო კრიზისის დროს, სიტყვებზე ისევე ქუთაისში იგზნება. საერთოდ რამა ვსთქვამთ, იქ უფრო მუშაობენ და ლიტერატურის დაფებიც იქ უფრო კარგად იკითხება... ამ რადიკალურ თემაში შემოგვკვდნენ: „სხივი“, „რისიფერი უნწებია“ და „ახსალი ცისკარია“.

სამხატ. -სალიტ. კრებული „სხივი“, გაზიეთ „შრომის“ თანამშრომელთა გამომცემი, გარეგნობით შეთხვევლზე არასასურველ შთაბეჭდილებებს სტავეს. იგი კანტონის დღითარს უფრო მთავარებებს ვიდრე სამხატვრო სალიტ. კრებულს.

სხვა წგნეში გემოვნება არც ცხოვრებაში და არც სხვა სფეროში...

სამხატვროდ შეინახათ საუფრადღებოა...

ბირველი მწერალი, რომელიც გვხვდება „სხივისა“ ფურცლებზე, არის მის. ბოჭორიშვილი.

ამ ახალგაზღამ უკვე მიიქცია საერთო უფრადღება. მისი ნაწარმოებები თავისი მსკრული სხით განიჩევა თანამედროვე მწერლობაში. კვილოც სულ სხვა იერაზნი და მშეენიერი აქვს. თვითველი სტრქიანი, დაცილებული შაბლონი, შთქსოვილია კრძობათა დაფებისაგან.

აქვს ერთი ნაკლი: მასობრულია საქართუკლთს. მის სტრქიანებში ვერ ვამჩნევთ, რომ იგი „კოლხეთის ცის-ქვეშ“ იშფოფება. ალბად მას უფრო მოხიბლავს ევროპის ავადმყოფი ქაქრთ და მისი დამტკანარი ბუნება.

აქ ი, მატარა ეტოულში „კოლხეთის ცის ქვეშ“ იგი ასდენია ამ ნაკლს და შეუძისია ერთვრედ გლფერობა.

როგორც მსატრეული ნაწარმოები არ არის დრმად განვითარებული, თითქოს აქნარბითაა.

შეტად სხარტე და განდელი სურათია მისი მეორე ეტოული „მწუხრიანიშვილის დღეობრადან“

აქ, ჩვენი, ევრნალის ალაგი ნებეს არ გვაძლევს დრმად შეკვხობთ სიტანს და ვიტოვით კი: ბოჭორიშვილი ფრთად სანტერესი მწერალია „ახსალია შორას“, და რომ დატრადლვას, დრმა კვალს დაამწევის ჩვენს ლიტერატურაში.

*) არის ორ-კვირეული ევრნალიც „სპორტობა“ (ქუთაისში გამოდის).

საკვე მივლებს იძლევიან: ნ. მიწიშვილი და გ. მუშიაძე.

საუფრადღებო კია, რომ ამ სამს ზემოხსენებულს მწერალს, მსხვილი რამე არ მოუციათ ჩვენთვის... ნუ თუ ამით უნდა დავკავამოფთვოლთ? დროა, ჩადგნენ კალამტოში და დორსების დროსა დალიტონ, ნუ უღალატებენ მას ბოლომდის...

ჩვეულებრივია ის ეკალამის მოთხრობა და ფრთად საუფრადღებო: მისი წაითხვა სიანთენობით დაღვრებს მკითხველს.

ბელეტრისტიკის გერდით სხანს ბოეტრები: გალ. ტამიძე და გ. რუხაძე. უკანსწენელის ლექსი ბოჭორის მხრავ მის წინანდელ ლექსებზე მოისუსტებს. ბოლოს ჩართული სიტუვა „ჩვევრია“ ხომ სულ მთლად შეუფერებელია. მთელი შინაარსი და ითვალ ლექსისა არის: მიხედეთ სოფელს წამებულს!.. ეს კი უფრო ზუბლოცისტიკია. სმამაეობრად წაეითხეთ რა ბოჭორის საბურველია გახვეული გალაქტიონ ტამიძის ლექსები „მთვარის ღანდებო“!! თვითველი სტრქიანი ამ ლექსისა ბოჭორისა და განხორციელებს მშეენიერებისა. აქ თვითველი სიტუვის საძლიერეს და სინაზეს გრძობთ, აქ თავისუფლად ამოისუნთქებთ რადგან, შორას ხართ „ზუბლოცისტურ“ ბოჭორისკანა.

თუმცა დიდ ნაკლსაც არ წარმოადგენს, მარამ სჭობდა არ ეხმარა მტოსანს ლექსში ისეთი სიტუვები, როგორც მატალითად „მაყია“, „მხრანცესა“, „სიოლექტები“ და სხ. ჩვენი ენა შეტად მდიდარია და მრავალ შინაარსიანი და როდესაც მტოსანი ვერ იუნებს სიტუვებს მშობლიურ ენისს, მამან ცულ შთაბეჭდილებას სტავეს ასეთი „ეუროპოზიზმები“; თუმცა ივანი ლიტერატურასში მიღებულთა, მაგრამ ქართულს უფრო ენოთიარება, რადგან რუსთაველის ცნებლოვან სიტუვებთან აჭრელებულს სიტუვების ხმაკებს და შემოიღებს ცოლვად ჩათოვება...

აქვე გხვდეთ დეო ა. შენგელას ლიტერატურულ შენიშვნებს: I ლიტერატ. კრიტიკა და მისი დანიშნულება, II „სინათლე“ როგორც ფსიხოლოგიური ნაწარმოები, III „ქალი გრძნული“ და IV მტოსანი მოქალაქე თანამედროვე ჩვენი ბოჭორისა. კრიტიკ შენიშვნები შენგელაისი ფრთად საუფრადღებოა, მით უმეტეს, როდესაც

დღეს, ჩვენის კრიტიკის ტრიბუნადან (აკაკი შა-
შავას გარდა) აღარ ისმის ძველი სმება. და-
ვირებობთ აქვს აწილ-დაწილი ბიესა „სი-
ნათლე“, როგორც ფსიხოლოგური ნაწარმოები,
საყურადღებოა „ქალი გრძელის“ კრიტიკა.

საყურადღებოა გიგოს „სიმბოლიზმი“ ოდნდ
შეფიხილ და ნათლად ვერ აჩის ტამთქმული.
„სიმბოლიზმი“, რამედიც ჭერ კიდე უცხო სი-
ლია ქართულ სსსოგადობისთვის, უფრო სს
ყურადღებოა და შექმლო ავტორს უფრო ბეჭდვ
ქოტა.

კრებული თავება გიგა ჯულელის (სვირ-
სკანდელი, სერაქი, ლერა) ნაწერებთ: I ორი-
ოდე სიტუვა თანამედროვე ქართ. შქერ. II, ფო-
ტოგრაფი (ნაწერები) III შოკონებანი (ნაწერები).
ვერ შეგვიძლია ამ მდირე ნაწერებთან დაჯა-
გინთ შესიერებაში ლიტერატურულა სსხე გი-
ბა ჭულელის...

კრებული შეიდაც 173 დიდი ფანმატის გვე-
რდს და ღირს 1 მან. ამ ქაღალდის სიძვირეში
შეღარებით იათია.

ქ. ყაზანი.

სიკო ლეონიძე

ახალი მოდის რეჟისორი

(ხალაღ მომხდარი ამბავი)

(ზარტი)

რეჟისორი მიმართავს სკენის მოყვარეს:
— კაცო, გამგეობის წევრებმა დამავალეს,
ისეთი პიესები დასდგი, რო ხარჯი არ მოგ-
ვიციდესო. და, აბა, რომელი პიესა ავირჩიო:
„ორ მშვიტს“ ტენიკურად ვერ მოვაწყობ,
„ტომოტეს ლედის“ მასიური სკენები მენე-
ლემა, მაგრამ... მოიცა, მოიცა, „ოტელო“...
კაცო, „ოტელოს“ დაედგამ: სადილოცა და
უხარჯოც. ეხლავე როლებს გავანაწილებ:
გაიოხს მე ვითამაშებ, ანიკოს—კატია...

— კაცო, „ოტელოში“ გაიოხსა და ანი-
კოს რა უნდა?

— ეგ შენი საქმე არ არის! აქ მე ვარ
რეჟისორი და არა შენ; შენ ჩემზე კარგით
იცი პიესები!

— თუ არ ვიცი, აბა რას მეკითხები?

— გაჩუმიდი შენი.....

— ეს ყველა-ყველა, მაგრამ ოტელო ვინ
ვითამაშო?

(ამ დროს შენიშნავს ქუჩაში მიმავალ
ახალგაზდა ბიქს!).

— ეი... ძმობილო, მოდი აქ.

— რა გინდა, შენი ქირიმე?

— რა გვარი ხარ?

— მენახირადე ვახლავარ, შენი ქირიმე!

— კვირას შენ ითამაშებ ოტელოს. აი,
როგორია ოტელო: დაბალი, გამხდარი,
ძალზე თეთრი და ლამაზი ყაწვილი კაცი...
აცვია იპერული ჩოხა.

— არა შენი ქირიმე, ე თამაში ჩემ დღე-
ში არ გამიგონია და თუმცა ი ვერანა ბულა-
მა გუშინ ნახირში ფები დამადგა და ცერი
მიღძო, მაგრამა დავლურს უფრო მოვახერ-
ხებ, შენი ქირიმე და ვითამაშებ.

— დავლური და ლეკური კი არა, ოტე-
ლო უნდა ითამაშო, ოტელო, შე ნადირო!

— არა შენი ქირიმე, არ შემიძლია.

— დაიკარგე აქედან! აბა, თქვენისთანა
გაუგებარ ხალხში რა უნდა გააკეთოს კაცმა..
თქვენ კი, ბო გაგებულო სკენის მოყვარე,
შეგიძლიანთ მიბრძანდეთ სახლში: მე კვირას
არაფერს ვდგამ.—ეტყვის და გაწიშმატებული
წავა სახლში ჩვენი ახალ მოდის რეჟისორი.

ალი-ამია

წვრილი აგებები

◆ **ძ. გოგოში** ორშაბათს, 11 აპრილს, ვასო
აბაშიძის და ვიქ. გამყრდობის მონაწილეობით წარმ.
იქნ. კომ „ეხლანდელი სიყვარული“ და ვოდ. „დათვი“.

◆ **ისტორიკოს თ. შოკლანის** მარცხენა
თვალის მხედველობა დააკლდა და გასულ კვირას თბი-
ლისს ჩამოვიდა სამკურნალოდ.

◆ **ძაბითულ ხელოვნებათ** საზოგადო კრება
გაიმართება 11 აპრ. სამკურნეო ბანკში.

◆ **ძაბითული კონსერვატი** გაიმართება: 1)
მ. კახაიძის მომღერალ-მელოდებულთა 11 აპრ. „ახ. კლ.“
დარბაზში; 2) ი. გომიშვილისა—17 აპრ, „სახ-
სახლში“.

◆ **ჩაენს ხელის მოშოვით** ამ ნომერთან ერ-
თან ეგზავნებთ ქართულ მოღვაწეთა აგარაკის აღმშე-
ნებელ კომისიის მოწოდება-განცხადებანი. იმედია, ჩვე-
ნი პატივცემული ხელის მომწერ-მკითხველნი ყურად-
ღღებით მოგვპრობიან სხენებულ განცხადებას, თვით
შეუწვიან და გააგრელებენ—კიდევ.

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

„ახალი კლუბი“

იმთი კვირის პროგრამა 27 მარტ. — 31 მარტ.

- ორ შაბათი** — დილით: მ. კავსაძის გუნდის კონცერტი; საღ. სინემატოგრაფი, სინემაინი ორკ.
- სამშაბათი** — საოჯახო საღამო. ორკესტრი
- ოთხშაბათი** — სინემატოგრაფი, სიმბე-ანი ორ.
- ხუთშაბ.** — პარათული წარმოდგენა (უფასოდ);
პან ბ. სინემატოგრაფი, ორკესტრი.
- შაბათი** — კლუბის ორკესტრის ლოტბარის ი. გ. მენამელის ბენეფისი, დამწერილებთ აფიშ.
- კვირა** — დილით გრ. ამბატლოზელის ლექცია, საღ შოთი ორკესტრი.
- დასაწყისი:** კონცერტებისა საღამ. 9 საათ., წარმოდგენებისა და სინემატოგრ. საღ. 8 ს.
- შესასვლელი** ფასი ჩვეულებრივია, მხოლოდ საშუაზს. და შინათს იხდიან: მანდილოს. ნები და სტუდენტები (ფორმაში) 65 კ. მ. მ. ციბი 1—05 კ.

ახალი კლუბი

დილით აღდგომის ორშაბათს 11 აპრილს 2 შეერთებული გუნდი

ბ. კავსაძის ლოტბარობით

გამართავს დიდ კონსერტს

ძმობა ქვე აყეების (ტიო) თ. ლუარსაბ ჯანდიერის (სალო-ურმული), იოსებ საღირაშვილის (თარი), ვანო უსტრაშვილის (ფანდუროსი), ვგო შერანიშვილის, გიორგი ბერიაშვილის, ვასო ჩეჭუაშვილის, ვანო დადანიშვილისა და სხვათა მონაწილეობით. ბილეთებს ფასი 1 მ. ბილეთები იყიდება თვ. აღდგ. ის კასაში დილის 12—2 ს. საღ. 6—8 ს. ღელის 12 საათზე. მორიგი წევრი გამგეობის: ი. ჭარხელიძე, გ. პეტრიანოვი და ი. დემეტრაშვილი.

ნაკალაღვის თეატრი

ორშაბათს, 11 აპრილს 1916 წ.

ნაძალადევის სცენის მოყვარეთა მიერ წარმ. აქნება:

რას გინახავს ველარ ნახავს

ი. ცაგარის ცნობილი კომედია
მონაწილეობენ: ქ. ნინო ბერიანიშვილი, ს. გოგაშვილი, ქ. კაპუშვიდი, მ. ნუკა, გ. გელაგუაშვილი, ვახანიშვილი, კულუხაშვილი, სვანიძე, ს. გოგაშვილი, ძამაძია, ლალოშვილი, ქ. ცუტაძე, შავიშვილი და სხ.
აღდგომის ფასი: 20—40 კ. დასაწყ. საღ. 8 ს. მორ. გამგე ქაზაქუაშვილი რეჟ. გოგაშვილი.

ავლაარის თეატრ-ჰალასი

აღდგომის ორშაბათს, 11 აპრილს სცენის მოყვარეთა მიერ წარმოდგენილი იქნება პირველი ქართ. სცენაზე ცნობ. ოპერეტა „არშინ მალე-ალან“

4 მოქ. უზერ ბეგ გაჯიმბეგოვისა, თარგ. ვანო გიგოშვილისა. საზნადარი მეთარე ალსკეროვის მონაწილეობით.

ბილეთები თეატრის კასაში იყიდება. რეჟ. ალსკეროვი. გამგე ვ. გოგაშვილი.

„განათლება“

ქ. თბილისში ოლღას ქუჩა № 6.
ქმედება ატარებს: „თეატრი და ცხოვრება“, თან. აზრა“, რეჟ. შათაშვილი, „საქართველო“, „თიფლისკი ლისტოკი“, „Русское Слово“, „ჭობიზინა“, კედლის კალენდრები და სხ. ქართული წიგნები. ფურცლი და წყნალები უნდა გამოიტყოსანს შემდეგი ადრესით: Тифлиси, почтовый ящик № 96, С. Тавартиლაძე.

სცენის მოყვარე-მუშაკთა საყურადღებოდ:

И. Т. Полумордвиновъ.
Списокъ пьесъ
На грузинскомъ языкѣ,
разрѣш. къ представл. на сценѣ Кавк. Края. ц. 0.10.10.
Тифлиси Цевзурный Комитетъ
გამართულია ხელის მოწერა.

კიკნა-ფუაველის
მოქმედება და რეჟილი ლექსების კრებულზე, რომელსაც დაერთვის სურათი, მიღწერა ი. და დ. ქანსაძის გრატიკული წერტილი. ზელის მოწერა შეიძლება ჩვენს რედაქციასში.